

בס"ד חג העצמאות תשפ"א.

חג העצמאות, הגדול שבחגים / הרב יגאל קמינצקי

ברצוני להוכיח שחג העצמאות, גדול מכל החגים האחרים.

גמ' ברכות דף יב עמוד ב

תניא, אמר להם בן זומא לחכמים: וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח? והלא כבר נאמר: הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם! - אמרו לו: לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה, אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר, ויציאת מצרים טפל לו. כיוצא בו אתה אומר: לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. יג א לא שיעקר יעקב ממקומו, אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו;

גמ' זו קובעת שחג הפסח יהיה טפל לחג העצמאות ומכיון שכל החגים הם זכר ליציאת מצרים ממילא הם טפלים לחג העצמאות. גם פורים וחנוכה שנקבעו ע"י חכמים אלא יש אחריהם חורבן וגלות וכן לא היה בהם קיבוץ גלויות מכל העולם שהוא הגדול שבניסים.

מפסוקים אלו ניתן ללמוד כמה דברים:

בית הלוי שמות יב

כבר נתבאר דהגאולה במצרים היה תוך הזמן רק הוכרחו להגאל עד שלא ישקעו בטומאתם של מצריים וא"כ **עיקר התכלית** והכוונה של הגאולה הוא רק **היציאה ממצרים** וממילא נמשך שעלו לארץ ישראל אבל **העליה לא"י הרי אינה עיקרית כיון דהיו צריכים להיות עוד בגולה**. אבל גאולה העתידה שיהיה סוף כל הגלות יהיו שניהם התכלית הנרצה בהם. וזהו שאה"כ ולא יאמרו חי ה' אשר העלה את בניי מארץ מצרים, דבמצרים היה היסוד רק ההעלאה והיציאה ממנה, רק יאמרו לעתיד חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע ישראל מכל הארצות וישבו על אדמתם, אמר במצרים רק העלה ובעתיד אמר העלה והביא דהיציאה מגלות והביאה לארץ ישראל שניהם הם עיקר הכוונה בהעתידה, וזהו מה דאמר הכתוב (שמות ג') וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה. אמר דתכלית כוונתו הוא להציל את ישראל משיעבוד הקשה של מצריים שהוסיפו בקושי השיעבוד יותר מכפי הגזירה. וגם להעלותו מארץ מצרים המקלקלת יושביה ועי"ז ממילא יעלם לארץ ישראל. וז"ל תרגם יונתן ואתגליתי כו' לשזבותהון מידא דמצראי ולאסקותהון מן ארעא **מסאבתא** ההיא לארעא טבתא ופתיא. הוסיף ביאור דהיציאה ממצרים היה משום דהיא ארעא מסאבתא כמו שנתבאר:

מצינו א"כ כמה מעלות של הגאולה הראשונה על פני גאולת מצרים.:

- א. כדברי בית הלוי: עיקר היציאה ממצרים הייתה כדי להציל את עם ישראל מהשיעבוד הנורא. אמת שלבסוף הם גם יגיעו לא"י אך כרגע הם יוצאים ממצרים **לגלות**. זהו המדבר. משא"כ חי' אשר העלה ואשר **הביא** את זרע בית ישראל, תכלית היציאה מן הגלות היא להביאם לא"י.
- ב. גאולת ישראל הראשונה הייתה ממצרים בלבד, משא"כ הגאולה האחרונה, תהיה מכל הארצות שה' שנדחו לשם, והכוונה כמעט לכל מקום בעולם!
- ג. ניתן להוסיף שגאולת מצרים הייתה לאחר ארבע מאות שנה, או מאתיים ועשר שנים משא"כ הגאולה האחרונה נעשתה לאחר קרוב לאלפיים שנה.
- ד. ממצרים יצאו כשלושה מיליון מבני ישראל. בגאולה האחרונה מדובר בקרוב חמשה עשר מיליון יהודים.
- ה. יצאנו ממצרים ע"י הקב"ה בעצמו, משא"כ בגאולה אחרונה אנו שותפים לה. גאולה ע"י עם ישראל גדולה יותר מאשר ע"י הקב"ה שברא את העולם שאנו נקדש את שמו בארץ כמו בשמים נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום. ההוכחה לכך היא קריעת ים סוף שכפי שידוע אינה נזכרת בתורה בתוך חג, גם לא מצויין התאריך אלא שזה ביום השביעי של פסח. אכן היום הזה נחשב חג בשיפולי חג הפסח אך אינו חג בפני עצמו שאין לו קרבן בפני עצמו ואין אומרים בו הלל. זה יכול להסביר את המשמעות של קשה זיווגם כקריעת ים סוף. מה שייך קשה אצל הרבש"ע המעצור לה' להושיע ברב או במעט!?
- וי"ל שהקושי הוא שהקב"ה רצה שעם ישראל יהיה הוא זה שמגלה גבורה ומנצח את הפלישתים ואז ממילא לא היה צריך להסב את העם דרך ים סוף ולא היינו נזקקים לקריעת ים סוף, אלא למרות שעם ישראל כבר יצא משעבדו וכן "וחמושים יצאו בני ישראל ממצרים", הקב"ה נאלץ להסיבו דרך המדבר "כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצריימה".

שבת דף נג עמוד ב

- תנו רבנן: מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מניקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף: בא וראה כמה גדול אדם זה, שנעשה לו נס כזה! אמר לו אביי: אדרבה, כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית! אמר רב יהודה: בא וראה כמה קשים מזונותיו של אדם, שנשתנו עליו סדרי בראשית. אמר רב נחמן: תדע, דמתרחיש ניסא ולא אברו מזוני. מניין לנו שדברים אלו קשורים לחג העצמאות?
- א. כידוע הספר הלבן הגביל את מספר היהודים הכללי המותרים להיכנס לארץ ל-75000 חוקי הספר הלבן נמשכו עד להכרזת המדינה. העפלה נמשכה את תוך שנת 48. כך שהכרזת המדינה פתחה את שערי העליה. בשנה הראשונה לאחר הקמת המדינה עלו לארץ כ-200000 עולים. בתוך שלוש שנים היו בארץ 680000 עולים. עד למלחמת ששת הימים הגיעו לארץ כשני מיליון עולים. ברור שקליטת עלייה בהמשך כמו זו של יהודי בריה"מ יכלה להיעשות רק ע"י מדינה.
 - ב. כדברי הגמ' אין לך קץ מגולה מזה על הנזכר ביחזקאל לו ח: ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא: משמע שהגורם לפריחה של הקץ המגולה הינו קיבוץ גלויות.
 - ג. אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד זוהי הכרזת המדינה.
 - ד. **סנהדרין צד א:**... בששית קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביעית בן דוד בא **גמ'** **מגילה יז ב:** ומה ראו לומר גאולה בשביעית אמר רבא מתוך **שעתידין ליגאל**

בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית והאמר מר בששית קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביעית בן דוד בא **מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא רש"י שם סנהדרין**: מלחמות - בין עובדי כוכבים לישראל:

המלחמה הראשונה לאחר הגלות הינה מלחמת השחרור שהחלה בגין הכרזת הקמת המדינה.

ה. **זכריה פרק יג ח** וְהָיָה בְּכֹל הָאָרֶץ נְאֻם יְדֹד פִּי שְׁנַיִם בָּהּ יִפְרְתוּ וְיִגְוְעוּ וְהִשְׁלֵשִׁית יִנְתָּר בָּהּ:

מדרש תנחומא שופטים סימן ט והשלישית יותר בה שאין מתישבין בארצם אלא בגאולה שלישית, גאולה ראשונה זו גאולת מצרים, גאולה שניה זו גאולת עזרא, השלישית אין לה הפסק.

הספר הלבן אסר רכישת קרקעות ליהודים מעבר ל 5%. רק הקמת המדינה אפשרה התיישבות ממשית בארץ.

כיצד יתכן שחג העצמאות מדרבנן יהיה חמור יותר מחגי דאורייתא?

א. הפסוק עצמו קובע כן: לא יאמר חי ה' אשר העלה את בני ישראל וכו'. הנביא קובע שיום זה יהיה גדול משאר החגים.

בני יששכר מאמרי חודש אדר מאמר ד - ימי הפורים ח

סיפרו לנו חז"ל על פי קבלתם [ילקו"ש משלי תתקמ"ד] אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים. הנה בודאי מהראוי להבין איך יצוייר שכל המועדים יהיו בטלים, והלא קיי"ל אשר הש"י לא יחליף ולא ימיר דתו, וגם אם יצוייר אשר המועדים יהיו בטלים מהראוי להתבונן מפני מה תגדל מעלת ימי הפורים אשר לא יהיו נבטלים, והנראה לענ"ד, דהנה אמרו רז"ל בפסוק לא יאמר עוד חי י"י אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם וכו' [ירמיה טז יד], ודרשו בו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל [ברכות יב ב], והנה הפסוק צווח לא יאמר עוד וכו', וצ"ל שלא תהיה ניכר סיפור יציאת מצרים לפני סיפור הנסים דשעבוד מלכיות, והוא כדמיון דבר המתבטל בששים או במאה אשר הוא כלא היה ואפילו האיסור מתבטל ושב להיתר, על כן נקרא לא יאמר היינו שיהיה כאילו לא יאמר, כענין ביטול בס' או במאה ואלף וכיוצא, והנה כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים, והנה יהיו בטלים לימות המשיח, היינו שתגדל כל כך הנסים דלעתיד עד שניסי המועדים שהם זכר ליציאת מצרים יתבטלו בסיפור העתיד בס' או במאה ואלף וכיוצא, אבל ניסי ימי הפורים הנה הם מענין מחית עמלק, הנה בזה תלוי הגאולה העתידה, והנה הן המה כעניני גאולה העתידה שיהיה השם והכסא שלם ב"ב, הנה אלו ימי הפורים לא יהיה להם ביטול בששים וכיוצא, כי זכר הימים האלה הן הם כימי הגאולה האחרונה שימחה זרעו של עמלק במהרה בימינו אמן.

עקידת יצחק שער מב

הוא מה שאמר הנביא (ירמיה כג, ז ח) ולא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על אדמתם. ירצה, כי בימים ההם ובעת ההיא, יכירו ישראל מעלת הגאולה ההיא הנעשית, על ידי עצמו, שתהיה נפלאה ונבדלת מגאולת מצרים בשלשה עקרים גדולים, האחד, מה שיורה על כללות ממשלתו. השני, על עוצם אמתתו ונאמנותו. והשלישי, על גדולת השגחתו. ועל האחד אמר, אשר העלה ואשר הביא [וגו'] מארץ צפונה ומכל ארצות, אשר מזה יראה כי מלכותו בכל משלה. אמנם במצרים לא נודעה גבורתו כי אם על המצריים לבד. והוא שטענו מזה בשעת הצורך (במדבר יד, יג יז) ושמעו מצרים וגו', ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר, מבלתי יכולת וגו' ועתה יגדל נא וגו'. ועל השנית אמר, את זרע בית ישראל, כי מעשה ארץ מצרים היה עם הבנים הקרובים אל האבות הנגשים אליו, אש נשבע להם בו, ומי יודע אם לדורות האחרונים ישכח בריתו ואמונתו, וכבר חשש לזה משה באומרו (להלן לב, יג) זכור לאברהם וגו' אשר נשבעת להם בך וגו', והנביא אמר (ירמיה יד, כא) זכור אל תפר בריתך אתנו, למה לנצח תשכחנו וגו' (איכה ה, כ). אבל המעשה הגדול והנורא העתיד להיות באחרית הימים, ייה עניינו עם כל זרע זרוע אשר יזרע על כל פני האדמה, בדורות הרבים ההם אשר עברו עד עת קץ, ובדבר ההוא יודע בגוים, כי הוא נאמן בבריתו ושומר חסדו לאוהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור. ועל העקר השלישי, אמר, אשר הדחתים שם, וזה שכבר נתבאר בשער ששה ושלישים, שישראל מעצמם ירדו מצרים, ושלא הורידם השם יתעלה לעונש עון אשר חטא, ולזה לא נתברר משם עוצם ההשגחה האלהית בגלות ההוא, ובגאולה ממנו באותו שיעור שיתפרסם מהגלות הזו וגאולתו. כי הגלות נודע שהיה להם לעונש מעשיהם הרעים, כמו שנתפרסם על ידי הנביאים כלם. ואחר כשמלאה צבאם ונרצה עונם גאלם, וכמו שאמר יחזקאל על זה עצמו (יחזקאל לט, כח) וידעו כי אני ה' אלהיהם בהגלותי אותם אל הגוים וכנסתים אל אדמתם ולא אותיר עוד מהם שם, ונאמר (שם, כג) וידעו הגוים כי בעונם גלו בית ישראל על אשר מעלו בי ואסתיר פני מהם וגו'. והנה לפי שלמות המעשה הגדול ההוא, ראו שהוא [ראוי] ליחסו אליו יתעלה, שהוא שלם בהחלט ופעולותיו שלמות מבלי שום חסרון. לא הגאולה הראשונה של מצרים, שלא היתה גאולה שלמה, אשר חזרו ונשתעבדו אחריה. אבל ייחסוה למשה ואהרן, וכן בכל שאר הגאולות הנעשות עד הנה:

והוא מה שאמר (ברכות יב, ב) בן זומא לחכמים כשדרשו ימי חייד העולם הזה, כי ימי חייד להביא את ימות המשיח, וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח, והלא נאמר (ירמיה כג, ז) הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמר עוד וגו'. והיתה התשובה, לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה, אלא שיהיה שעבוד מלכיות עיקר. והכוונה, שאין הרצון שלא תזכור יציאת מצרים עוד, ושאר הישועות הפרטיות, כי אין ראוי שישכחום לעד, רק שתהיה זאת הישועה האחרונה עקר ליחס אותה אליו יתעלה, והראשונות טפלות, לפי שהיו חסרות בעצמן מה שיחייב היותן בלתי נצחיות:

והוא מה שאמרו (תנחומא שם) הדא הוא דכתיב (ישעיה מה, יז) ישראל נושע בה' תשועת עולמים. כי מהשלם יתעלה תקווה תשועה שלמה מכל צדדיה, כמו שאמר המשורר ע"ה (תהלים קו, ד ה) זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך, לראות בטובת בחיריך לשמוח בשמחת גויך להתהלל עם נחלתך. ירצה, כי הספיק ישועתו לשיראו בחירי ה' הטוב העצמי הנכסף להם בייחוד, והוא הטוב הנפשי והדבקות בה', וכמו שאמר במקום אחר (שם כז, יג) לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים. והגוי כלו יראו בשמחתם המקווה להם בצאת לחפשי מתחת סבלות הגלות, והשיג העניינים הזמניים הנדרשים להם בהשקט ובטחה, וכמו שאמר (ישעיה לה, י) ששון ושמחה

ישיגו ונסו יגון ואנחה. וגם יגיע לכלם ההתפארות אשר יכספוהו הכל מנעימות הנצחון, והעביר חרפת העמים האומרים איה אלהיהם, וכמו שנאמר (תהלים נו, יא) באלהים אהלל דבר וגו', ונאמר (שם טז, יא) שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח, כי בזה יכירו הכל וידעו כי ישראל נושע בה', וגם בהיות ישועתו תשועת עולמים, ולא תסור עד עולמי עד. וזהו שיעור מה שרצינו אליו בזה השער:

הרצ"י קוק בלנתיבות ישראל א קפב, קפג

האי יומא דקא גרים אומץ הגבורה ועוז הרוח הזה של אנשי צבוריותנו אשר נתכנסו ביום ה' אייר... והודיעו אל מרחבי העולם ומדינותיו כי יש מדינת ישראל... ואלה סברו וקבלו... אחד הוא עם רוח הגבורה של גיבורי צבאותינו קדושינו לכל פלגותיהם מוסרי נפשותיהם הטהורות... אומץ הגבורה הזה במסירות הנפש אשר הפיח בתוכנו אלוקי אבותינו וכו'.